

Högre växel i minoritetspolitiken - Stärkt samordning och uppföljning (SOU 2020:27)

Sammanfattning

- SKR tillstyrker att minoritetspolitikens tre delområden ersätts med de fyra föreslagna delmålen. (8.2.2 - 8.2.3)
- SKR anser att kommuner och regioner måste få lägga upp arbetet i samråd med berörda nationella minoriteter utifrån lokala förutsättningar och behov. (8.2.2 - 8.2.3)
- SKR anser att uppföljningen av minoritetspolitiken i första hand ska bygga på befintlig informationsinsamling och därmed inte öka i omfattning. (8.2.2 - 8.2.3)
- SKR delar utredningens bedömning om att det inte ska inrättas en ny myndighet. (8.3)
- SKR tillstyrker förslaget att uppdraget som central uppföljande och samordnande myndighet när det gäller de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib, ska flyttas från Länsstyrelsen i Stockholms län till Institutet för språk och folkminnen. (8.3.4)
- SKR betonar vikten av att uppföljningsmyndigheterna har kunskap om kommuners och regioners verksamhet och att de upprätthåller en god dialog med företrädare för kommuner och regioner. (8.5)
- SKR tillstyrker förslaget om Institutet för språk och folkminnen och Sametingets uppdrag som betonar att de utifrån ett rättighetsperspektiv ska vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av minoritetspolitiken. 8.5.2
- SKR tillstyrker förslagen som handlar om att uppföljningsmyndigheterna ska följa utvecklingen och verka för ökad kunskap och förståelse samt verka för ökad samverkan. (8.5.3, 8.5.5 och 8.5.6)

- SKR tillstyrker förslaget om att ett särskilt rådgivande organ samordnings- och uppföljningsansvaret – ett råd – inrättas vid Institutet för språk och folkminnen. (8.7)

8.2 Övergripande bedömningar och förslag

SKR välkomnar utredningen och att förslagen till samordning och uppföljning av minoritetspolitiken har tagits fram i samråd med företrädare för nationella minoriteter och företrädare för kommuner och regioner. Förslagen har därmed goda förutsättningar att leda till en mer ändamålsenlig och effektivt genomförd minoritetspolitik. SKR har inga invändningar mot att de tre delområdena ersätts av fyra delmål. SKR vill samtidigt betona att såväl förutsättningar som behov ser olika ut i olika delar av landet vilket innebär att arbetssätt och metoder kan se olika ut. Det viktigaste är att de insatser som genomförs för att nå delmålen kan integreras i kommuners och regioners ordinarie verksamhet och att de tas fram i samråd med de nationella minoriteter som berörs. Ett införande av delmål istället för delområden får heller inte leda till att uppföljningsmyndigheterna efterfrågar mer omfattande information från kommuner och regioner. Uppföljningen ska, som också utredningen konstaterar, i första hand bygga på befintlig informationsinsamling inom respektive sektor.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker att minoritetspolitikens tre delområden ersätts med de fyra föreslagna delmålen. (8.2.2 - 8.2.3)
- SKR anser att kommuner och regioner måste få lägga upp arbetet i samråd med berörda nationella minoriteter utifrån lokala förutsättningar och behov. (8.2.2 - 8.2.3)
- SKR anser att uppföljningen av minoritetspolitiken i första hand ska bygga på befintlig informationsinsamling och därmed inte öka i omfattning. (8.2.2 - 8.2.3)

8.3 Organisering av det nationella samordnings- och uppföljningsuppdraget

Kommuner och regioner har en avgörande roll i den nationella minoritetspolitiken. För att öka kunskapen och utveckla arbetet har många kommuner och regioner under de senaste åren efterfrågat mer stöd och fler främjande insatser från de uppföljande myndigheterna. I många kommuner och regioner behöver också kunskapen om de

nationella minoriteterna och deras grundskydd ökas. SKR anser därför att ansvariga myndigheter måste få ett tydligare uppdrag att stödja och främja kommuner och regioners arbete och tillräckligt med ekonomiska och personella resurser för att kunna fullfölja ett sådant uppdrag. Utredningen bedömer att nuvarande uppföljningsmyndigheter både har haft ett otydligt uppdrag och otillräckliga resurser. En uppfattning som SKR delar.

SKR ser samtidigt mycket positivt på att utredningen inte föreslagit att det inrättas någon ny myndighet utan föreslår att frågan hanteras inom ramen för befintlig myndighetsstruktur. Det viktigaste är att uppdraget blir tydligt och organiseras på ett sådant sätt att kommuner och regioner får det stöd de behöver. Inte minst för de kommuner och regioner som inte tillhör något förvaltningsområde.

Mot bakgrund av den kritik som framkommit mot nuvarande ordning kan det samtidigt finnas skäl att göra en omorganisering inom ramen för befintliga myndigheter. SKR delar utredningens bedömning om att det finns flera skäl till att låta Institutet för språk och folkminnen ta över ansvaret om en omorganisation ska genomföras. Förutom de skäl som tas upp ur ett styrningsperspektiv är det positivt att språkvårdare för finska, meänkieli, romani chib och jiddisch redan finns på Institutet för språk och folkminnen. Det innebär, som utredningen också konstaterar, att myndigheten redan innehar kulturell kompetens inom respektive minoritet. Myndigheten saknar dock tillräcklig kompetens om kommuner och regioner. En kompetens som måste tillförsäkras om förslaget genomförs.

Förbundets ställningstagande

- SKR delar utredningens bedömning om att det inte ska inrättas en ny myndighet. (8.3)
- SKR tillstyrker förslaget att uppdraget som central uppföljande och samordnande myndighet när det gäller de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib, ska flyttas från Länsstyrelsen i Stockholms län till Institutet för språk och folkminnen. (8.3.4)

8.4 Sametingets roll inom minoritetspolitiken

SKR har inga invändningar mot att Sametingets roll, delvis som en konsekvens av de övriga förslagen, renodlas till att bevaka frågor som rör samiska rättigheter och samiska språkets utveckling inom minoritetspolitiken. SKR vill samtidigt betona vikten av att Sametinget har en god dialog med berörda kommuner och regioner.

8.5 Innehållet i det minoritetspolitiska uppföljningsansvaret

Minoritetspolitiken behöver få ett ökat genomslag i hela landet och för att nå dit delar SKR utredningens bedömning om att uppföljningsmyndigheterna behöver få ett tydligare uppdrag. Kommuner och regioner har efterfrågat ett ökat stöd vilket ligger i linje med förslagen om innehållet i det minoritetspolitiska uppdraget. Institutet för språk och folkminnen och Sametinget ska utifrån ett rättighetsperspektiv vara pådrivande, stödjande och samlande. Det bör till exempel innebära fler utbildningsinsatser och att fler nätverk och mötesplatser skapas för utbyte av kunskap och lärande exempel. För att kunna fullfölja de föreslagna uppdragen vill SKR betona vikten av att uppföljningsmyndigheterna har kunskap om hur kommuner och regioner fungerar och att uppföljningsmyndigheterna upprätthåller en god dialog med företrädare för kommuner och regioner.

Förbundets ställningstagande

- SKR betonar vikten av att uppföljningsmyndigheterna har kunskap om kommuners och regioners verksamhet och att de upprätthåller en god dialog med företrädare för kommuner och regioner. (8.5)
- SKR tillstyrker förslaget om Institutet för språk och folkminnen och Sametingets uppdrag som betonar att de utifrån ett rättighetsperspektiv ska vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av minoritetspolitiken. (8.5.2)
- SKR tillstyrker förslagen som handlar om att uppföljningsmyndigheterna ska följa utvecklingen och verka för ökad kunskap och förståelse samt verka för ökad samverkan. (8.5.3, 8.5.5 och 8.5.6)

8.6 Samverkan mellan Sametinget och Institutet för språk och folkminnen

Många kommuner och regioner kommer ha kontakt med både Sametinget och Institutet för språk och folkminnen. SKR förutsätter därför att arbetet samordnas för att undvika onödig inrapportering, överlappande utbildningstillfällen med mera.

8.7 De nationella minoriteternas roll och inflytande

SKR delar utredningens bedömning om vikten av att de nationella minoriteterna får möjlighet att utöva inflytande på uppföljningen och främjandet av minoritetspolitiken

behöver stärkas och tydliggöras. Eftersom en stor del av minoritetspolitiken förverkligas på lokal och regional nivå vill SKR samtidigt framhålla betydelsen av att uppföljningsmyndigheterna, som påpekats i punkt 8.5, har god dialog med företrädare för kommuner och regioner.

Förbundets ställningstagande

- SKR tillstyrker förslaget om att ett särskilt rådgivande organ samordnings- och uppföljningsansvaret – ett råd – inrättas vid Institutet för språk och folkminnen. (8.7)

9.4 Konsekvenser för kommuner och regioner

Utredningen konstaterar att förslagen inte innebär några nya åtaganden eller skyldigheter för kommuner och regioner. SKR gör samma bedömning eftersom förslagen syftar till ett förstärkt stöd vilket kommuner och regioner också efterfrågat. Om förslagen leder till en mer omfattande informationsinsamling eller krav på ökad ambitionsnivå för kommuner och regioner ska en reglering ske i enlighet med finansieringsprincipen.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape
Ordförande

*Särskilt yttrande lämnades av Miljöpartiet, se **bilaga**.*

Styrelsen SKR
2020-09-18

Särskilt yttrande från Miljöpartiet

Högre växel i minoritetspolitiken-Stärkt samordning och uppföljning (SOU 2020:27)

Miljöpartiet instämmer med de synpunkter som SKR lyfter fram i sitt remissvar men anser att det även finns annat som SKR bör påpeka.

I dag, 2020, ingår 66 kommuner i det finska förvaltningsområdet, 25 kommuner i det samiska och 10 kommuner i förvaltningsområdet för meänkieli.

Totalt ingår 84 kommuner och 15 regioner i en eller flera förvaltningsområden

(Källa: minoritet.se, officiell webbplats om Sveriges nationella minoriteter)

Sveriges politik för urfolket samerna och de nationella minoriteterna berör många kommuner och regioner och det är därför viktigt att det stöd som ges från nationellt håll blir så bra som möjligt. Det kan idag upplevas svårt att veta hur man i kommunerna ska arbeta för att uppfylla kraven i lagstiftningen, och många medborgare menar att man inte får det stöd man är berättigad till gällande sitt språk.

Hur staten organiserar samordning och uppföljning genom sina myndigheter påverkar kommuner och regioner i allra högsta grad och därför är den här utredningen viktig.

Genomgående i utredningen används ”det samiska språket”. Detta blir missvisande. SKR vill poängtera att utredningen måste ta hänsyn till att det gäller fem samiska språk på svenska sidan av Sàpmi och att det ska framgå tydligt i en statlig utredning.

Utredningens förslag: ”Institutet för språk och folkminnen ska ansvara för samordning och uppföljning av de offentliga insatserna för de nationella minoriteterna judar, romer, sverigefinnar och tornedalingar samt de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romani chib. Sametinget ska bevaka samiska rättigheter och samiska språkets utveckling inom minoritetspolitiken. Sametinget och Institutet för språk och folkminnen ska utifrån ett rättighetsperspektiv vara pådrivande, stödjande och samlande vid genomförandet av minoritetspolitiken. Myndigheterna ska även bidra till en strategisk, systematisk och långsiktig styrning av politiken och en integrering av de nationella minoriteternas rättigheter inom berörda sektorer.”

Miljöpartiet förordar att innebörden av skrivningen Isof ska ”ansvara för samordning och uppföljning” medan Sametinget ska ”bevaka frågor” leder till att Isofs uppdrag

kan komma att ses som överordnande gentemot Sametingets uppdrag. Enligt föregående förslag gällande Sametingets roll i minoritetspolitiken (8.4) behöver detta förtydligas alternativt omformuleras så att det är tydligt att det råder jämbördigt förhållande mellan de båda myndigheterna.

Myndigheterna ska verka för att regeringen ska få tillgång till de utvärderingar och andra underlag som behövs för styrning och utveckling av minoritetspolitiken.

Miljöpartiet delar utredningens bedömning om att Isof och Sametinget ska följa utvecklingen inom minoritetspolitiken och inom relevanta områden, nationellt och internationellt.

SKR vill också poängtera att denna omvärldsbevakning ska komma förvaltningsmyndigheterna till godo parallellt med att regeringen får det underlaget.

Detta då en stor del av de samordnande tjänstemännen kontinuerligt lägger stor del av sin arbetstid på att omvärldsbevaka inom det minoritetspolitiska uppdraget.

SKR noterar att utredningen verkar utgå från att det ska vara tre helårstjänster per minoritet. Isof ska ansvara för fyra minoriteter och Sametinget ett urfolk/minoritet, och därmed delas tjänsterna lika emellan minoriteterna.

Miljöpartiet noterar att utredningen inte tar hänsyn till att Sametinget ska hantera fem samiska språk som alla räknas som hotade språk enligt UNESCO och förordar därför att Sametingets tjänstefördelning och kostnadsberäkning ses över ytterligare. Detta riskerar att drabba samiska förvaltningkommuner som därmed inte får det stöd de behöver.

Karin Thomasson

Miljöpartiet de gröna